

250

6

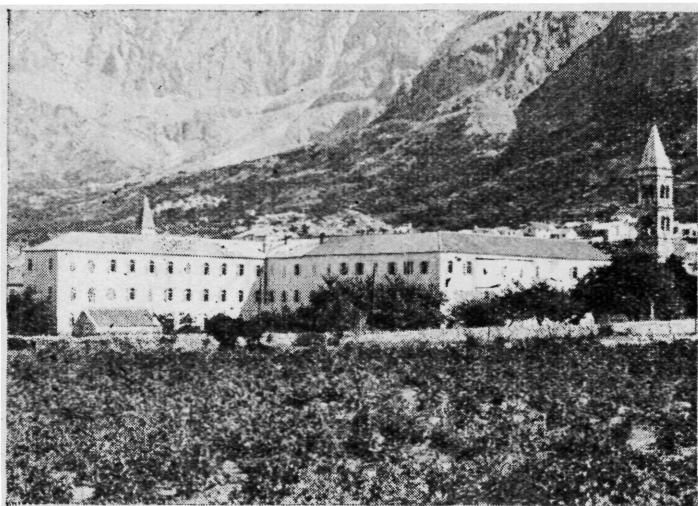
Plan 3.11.1920

S T A T U T I
FRANJEVAČKE
V I S O K E
BOGOSLOVIJE
MAKARSKA

344.905

S T A T U T I
FRANJEVAČKE
V I S O K E
BOGOSLOVIJE

M A K A R S K A

Franjevački samostan u Makarskoj
s Franjevačkom Visokom Bogoslovijom

POVJESNE CRTE I KARAKTER UČILIŠTA

1. Povjesne crte

God. 1735, razdiobom velike franjevačke bosanske provincije na 3 manje, nastala je u Dalmaciji nova provincija sv. Kaja, Pape i Mučenika, Dalmatinca, prozvana god. 1743 provincijom Presv. Otkupitelja. Na području ove mlade provincije nalazile su se filozofske škole u Sinju i Makarskoj i bogoslovna škola u Šibeniku. Ovu bogoslovnu školu podigao je vrhovni starešina Reda O. Lovro a S. Laurentio, ovlaštenjem Sv. Stolice, 27. I. 1725, na studium generale 2. stepena, a vrhovni starešina O. Josip ab Ebori na studium generale 1. stepena.¹ Time je to učilište dobilo stepen sveučilišta ili bogoslovnog fakulteta.

Filozofska škola u Makarskoj ustanovljena je 19. X. 1708. Tom prigodom imenovan je prvim njezinim profesorom glasoviti filozof, teolog, pjesnik i narodni junak O. Lovro Šitović iz Ljubuškoga.² Filozofija se je tu predavala do god. 1713, kad je O. Šitović imenovan profesorom bogoslovlja u Šibeniku. Godinu dana kasnije, na molbu splitskog nadbiskupa Stjepana Cupilli, došao je

¹ Liber Archivalis Provinciae Ss. Redemptoris u Makarskoj (LAPM), str. 166, 275 sl.

² LAPM, 66, 68. V. također Crnica Dr O. A., Bivši Turčin — glasovit Franjevac — O. Lovro Šitović, u »Novo Doba«, uskrсни broj god. 1937, s. 23—24.

O. Šitović za profesora filozofije u nadbiskupsko sjemenište u Splitu.³ Filozofsko pak učilište u Makarskoj obnovljeno je 7. IX. 1723 i opet je na nj došao O. Šitović, koji je tom prigodom proglašen kao *lector sexennalis*.⁴ God. 1735, pri postanku mlade provincije, određeno je, da se u Makarskoj ima učiti moralno bogoslovlje, pa je za to imenovan profesorom O. Frano Bašić. God. 1738 ovo bogoslovno učilište postalo je provincijalnim, t. j. određeno je, da se predaje čitavo bogoslovlje, pa je uz O. Bašića imenovan lektorom i O. Ivan Turić.⁵ Na 1. IV. 1743 vrhovni starešina Reda O. Kajetan a Laurino podigao ga je na generalno učilište 2. stepena. Ali, budući da je imenovao profesorima dvojicu izvan provincije, t. j. O. Romualda Kovačića i O. Bernardina Majora (provincije sv. Ladislava), a u provinciji je bilo sposobnijih profesora, i jer samostan u Makarskoj nije bio u stanju da uzdrži učilište, starešinstvo provincije zamoli, 24. II. 1744, vrhovnog starešinu, da bi dokinuo generalno učilište u Makarskoj. Vrhovni starešina O. Rafael a Lugagnano uvaži molbu 10. VII. 1745 i dokine generalno učilište.⁶

Nakon toga ostalo je do svršetka 18. v. kao provincijalno, t. j. pod vlašću i nadzorom provincijalnog starešinstva, dok je u Šibeniku bilo generalno učilište 1. stepena. Filozofija se je učila u

³ LAPM, 104, 109, 119, 124.

⁴ LAPM, 154.

⁵ LAPM, 301, 308, 321.

⁶ LAPM, 359—375.

jednom i drugom samostanu. I u drugim samostanima učila se je filozofija i moralno bogoslovlje, kao u Sinju, Splitu, Omišu, Kninu, Karinu, Visovcu, Imotskom, Zaostrugu, Živogošću i Sumartinu. Ali u ovim samostanima nije se trajno učilo jedno i drugo. U svakom pak samostanu uzgajalo se po nekoliko dječaka, kandidata za Red. Glavnu brigu oko njihova uzgoja i izobrazbe u gimnazijskim predmetima imao je jedan učeniji redovnik, koji je nosio naslov »magister iuvenum«.

God. 1799 provincijal O. Paškal Prgomet molio je vrhovnog starešinu Reda, da bi u Makarskoj bio uspostavljen studium generale 2. stepena. Vrhovni starešina O. Hilarij di Montemagno, pismom od 24. IX. 1799 iz Lucca, uvažava molbu i podiže makarsko provincijalno učilište na generalno učilište 2. stepena.⁷ Ali je provincijal O. Lovro Lovrić smatrao dovoljnim generalno učilište 1. stepena u Šibeniku, pa je pismom od 28. XI. 1801 molio istoga vrhovnog starešinu, da bi učilište u Makarskoj sveo na provincijalno učilište: što je ovaj i učinio 4. III. 1802.⁸ Budući nastale nove potrebe, provincijal O. Mate Šupuk predložio je 25. V. 1816, vrhovnom starešini Reda O. Gaudenciju di Ceriano, da bi u Makarskoj moglo biti generalno učilište 2. stepena, dok je u Šibeniku 1. stepena. Vrhovni starešina ovlastio je provincijalno starešinstvo da to učini, i ono je to provelo na kapitolu u Visovcu 23. VII. 1816.⁹

⁷ Regestum Min. Provincialis P. P. Prgomet (u Provincijalnom arhivu Split), s. 161 sl.

⁸ Reg. Prov. Lovrić (Split), 135.

⁹ Acta Prov. Šupuk (Split), 131.

God. 1834 samostan u Šibeniku, budući odviše siromašan, nije mogao uzdržavati generalnog učilišta. Stoga je starešinstvo provincije zamolilo vrhovnog starešinu Reda O. Josipa Mariju ab Alexandria, da to učilište za neko vrijeme prenese iz Šibenika u Sinj: što je ovaj i odredio 5. VII. 1834.¹⁰ U Sinju se učilište nije moglo održati, pa se je već slijedeće godine vratilo u Šibenik. Kad je austrijska vlada htjela provesti reformu školâ i ustanoviti u Zadru jedno bogoslovno učilište, na kom bi svi i redovnici i svjetovni svećenici pohađali bogoslovne nauke, to su starešine provincije nastojali da u provinciji bude jedno bogoslovno učilište, koje bi odgovaralo željama vlade. Radi toga bogoslovno učilište u Šibeniku i Makarskoj združilo se u jedno učilište, razdijeljeno na dva samostana radi potrebâ provincije. Odnosaj između njih bio je tako uređen, da su se u Šibeniku učila dva nža, u Makarskoj dva viša razreda bogoslovlja. Kad se je god. 1901 počela u Šibeniku učila dva niža, u Makarskoj dva viša razreda bogoslovlja prešla u Zaostrog, a u Šibeniku je još ostalo samo Sv. Pismo i Patrologija. God. 1907 združeno je u Makarskoj cijelo bogoslovlje, osim Sv. Pisma i Patrologije, koji su se još predavali u Šibeniku. God. 1916 prešlo je i Sv. Pismo i Patrologija u Makarsku, a god. 1935 združila se s bogoslovljem i filozofija, pa je tečaj bogoslovnih nauka povišen na 5 godina. God. 1935 uvedeni su svi predmeti koje državni zakon pro-

¹⁰ Acta Prov. Belamarić, Aff. int., Quint. 4. Samostanski arhiv Makarska.

pisuje za katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, te je Bogoslovija podignuta na stepen fakulteta s naslovom »Franjevačka Visoka Bogoslovija«.

2. Javno-pravni karakter učilišta

Za vrijeme mletačke vladavine Crkva je uživala autonomiju te je mogla ustanovljivati i voditi škole po svojim zakonima. Svjedočbe nauka svršenih na njezinim školama država je priznavala sa svima pravnim i praktičnim posljedicama. Stoga su redovnici, koji su pohađali škole u provinciji, ne samo mogli bez daljnjega nastaviti više škole u Italiji, nego su odmah dobivali namještenja koliko u crkvenim toliko u državnim službama.

Kad je god. 1797 propala mletačka republika i Austrija zavlada Dalmacijom, strešinstvo provincije posla u Beč tajnika provincije O. Andriju Dorotića, da bi od cara dobio, da se dignu zapreke, koje je mletačka vlada stavljala glede primanja kandidata u Red i ređenja svećeničkih kandidata; da bi ostala sva domaća učilišta i da bi se potvrdila prava samostanâ na župe. O. Dorotić postigao je sve što je tražio. Malo zatim Dvorsko povjerenstvo za upravu Dalmacije pod predsjedništvom grofa Turn, iz Zadra 22. veljače 1798, pismeno priznaje, do daljnjih kraljskih odredaba, sva prava, koja je dosada provincija uživala.¹¹ Kad se je Austrija drugi put vratila u

¹¹ Zlatović O. S., Franovci Presv. Odkupitelja i hrvatski puk u Dalmaciji, Zagreb 1888, s. 340 sl.

Dalmaciju i htjela na silu reformirati Crkvu u duhu jozefinskih zakona, pokušala je, između ostaloga, dokinuti sve škole i uvesti jednu bogosloviju u Zadru za sve bogoslove koliko svjetovne toliko redovničke; a jednu gimnaziju, opet za sve, u Splitu. Njezina reforma, dok je u nekom pogledu bila dobra, u temeljima je bila neopravdana i nerazumna, jer je pretpostavljala da je sve drugo bez vrijednosti. U posljedicama pak, ta je reforma bila sudbonosna, jer mjesto da su se škole podigle, one su gotovo opustile, a mjesto da se umnoži broj učenih i naobraženih svećenika, on se znatno umanjio, a veliki broj župâ ostao je prazan.

Videći, do česa će dovesti provinciju nerazborita reforma školâ, provincijal O. Jeronim Palatin, uputi se god. 1828 u društvu eksprovincijala O. Luke Koštana, k caru Franji I. u Beč. Car ih vrlo ljubezno primi. Njihovo nastojanje kod cara, pretsjedništva vlade i dvorskog školskog povjereništva donijelo je najbolji uspjeh. Uz ostale povlastice dobiše, da »provincija Presv. Otkupitelja može, po izdanim naredbama i vladinim pravilima, zavesti posebna učilišta mala, srednja i bogoslovna u svojim samostanima, koja će imati pravo javnosti; da može na vladine troškove poslati u Beč 12 redovnika, koji bi se kod onog sveučilišta usposobili, da mogu kod dozvoljenih domaćih učilišta u provinciji predavati određene nauke«. ¹² Prema državnim propisima bi uređena Bogoslovija u Šibeniku i Makarskoj. Kad je vr-

¹² Zlatović, Franovci, 412 sl.

hovni starešina Reda god. 1861 pitao provincijala O. Jakova Milinovića, zašto nije reformirao Bogosloviju prema ustanovama Reda, ovaj mu je odgovorio, da se je Bogoslovija konformirala državnim propisima, pa to nije bilo moguće, jer je od države priznata. »Kada bi provincija, veli on, napustila sadašnji sistem naukâ, to bi značilo i jedan afront protiv cara, od koga je postigla per grazia speciale, da u samostanima može držati domaće bogoslovno učilište jednakopravno javnim institutima, čiji profesori mogu izdavati svjedočbe vrijedne za čitavo carstvo«. ¹³

Radi toga su ne samo franjevački, nego i drugi bogoslovi pohađali franjevačku Bogosloviju u Šibeniku i Makarskoj, i svjedočbe su im bile priznavane za namještenja i službe koliko crkvene toliko državne.

God. 1848 pohađali su Bogosloviju u Šibeniku dva klerika Franjev. Konventualca, i to: Fra Vice Koštan i Fra Mate Čavlina; u Makarskoj 8 klerika splitske biskupije, i to: Zuliani Josip, Kalebota Franjo, Rubinioni Božo, Milić Ante, Drago Vicko, Pavlović Stjepan, Roglić Stjepan i Ivičević Mate. ¹⁴

Na 28. X. 1851 splitski biskup Vjekoslav Marija Pini molio je provincijalno starešinstvo, da primi u 4. razred bogoslovlja u Makarskoj njegova 3 bogoslova: Vicka Arambašina, Klementa Pavlinovića i Josipa Škaricu. Pavlinovića, budući da

¹³ Protocollo del governo del Provinciale P. G. Milinović (Split), s. 197 sl.

¹⁴ Prot. Prov. A. Ilijić (Makarska), s. 176—181.

radi bolesti nije učinio za treći razred ispite u Zadru, neka ispitaju makarski profesori O. Jakov Milinović i O. Anđeo Kukavica. Provincijal O. Mate Šimunović privolio je da dođu, pa je biskup poslao s njima za četvrti razred mladomisnika Mate Pavlovića, koji radi bolesti nije mogao poći u Zadar.¹⁵

Iz izvješća, koje je provincijal O. M. Šimunović poslao na vladu 14. VIII. 1852, vidi se, da su te godine s franjevačkim bogoslovima pohađali bogosloviju u Šibeniku i Makarskoj u 1. i 2. tečaju 1 bogoslov provincije sv. Jeronima, 1 bogoslov Trećega Reda i 4 svjetovna bogoslova, u 4. tečaju 1 svjetovni svećenik i 3 svjetovna klerika.¹⁶

Isti splitski biskup molio je 17. XI. 1752, da bi se ponovno primilo njegova 3 klerika, među kojima je bio za 3. tečaj kasnije glasoviti književnik i zastupnik u carevinskom vijeću u Beču Don Miho Pavlinović. Svi su bili primljeni.¹⁷

Kapitularni vikar u Splitu Dr. Silvestar vitez Guina molio je 3. IV. 1867 provincijala O. A. Lulića, da bi se upisao u 3. tečaj bogoslovlja u Makarskoj klerik Ivan Borić iz Podgore, jer se nije mogao radi bolesti upisati u bogoslovni Institut u Zadru. Provincijal mu odgovara 8. IV. 1867, da je vrhovni starešina Reda zabranio primati studente drugih Redova; ipak će primiti Ivana Borića privremeno na predavanja, dok se ne upiše u Zadru.

¹⁵ Prot. Prov. Šimunović, Aff. est. (Split), s. 10.

¹⁶ Prot. Prov. Šimunović, Aff. est., s. 46.

¹⁷ Prot. Prov. Šimunović, Aff. est., s. 101.

Dr. Guina zahvaljuje mu 20. IV. 1867, što prima klerika Borića; ali moli, da bi pisao vrhovnom starešini, da se klerik Borić upiše kao redoviti bogoslov, a tako s obzirom na teške potrebe biskupije, da bi pitao dozvolu za budućnost, kada bi to Ordinarij biskupije zatražio. Provincijal mu odgovara 28. IV. 1867, da na žalost ne može pisati, jer zna da bi bilo bez uspjeha.¹⁸

Jednako tako hvarski biskup Juraj Duboković moli, 18. I. 1868, za dva klerika: Stjepana Sapunara i Ivana Lušića — koji su se povratili prije nego su svršili treći tečaj u Zadru — da bi ih primio u Makarsku, da polože ispite i tu se kvalificiraju. Provincijal mu odgovara 30. I. 1868, da će ih rado primiti na ispite.¹⁹

I drugi su bogoslovi, kad je svršila zabrana sa strane Reda, pohađali Franjevačku Bogosloviju u Šibeniku i Makarskoj ili na njoj polagali ispite. A i sada ovu Bogosloviju pohađaju ne samo bogoslovi iz raznih krajeva naše države, nego i iz stranih država. Državne pak vlasti uvijek su priznavale svjedočbe svima koji su bogoslovne nauke svršili u Šibeniku i Makarskoj, bili oni Franjevci bili svjetovni svećenici, ili ako su istupili iz Franjevačkog Reda. Svjedočbe ovih bogoslovnih nauka bile su priznavane i na stranim sveučilištima, te su kandidati mogli nastaviti nauke i prikazivati se na polaganje ispita za postignuće akademskih stepena koliko na bogoslovnim toliko na filozof-

¹⁸ Prot. Prov. A. Lulić, Aff. est. (Makarska), br. 563 1867 (106), 633 1867 (120).

¹⁹ Prot. Prov. A. Lulić, Aff. est. br. 95 (1868) 36 1868).

skim i pravnim fakultetima gledom na filozofiju i kanonsko pravo. Već je broj Franjevaca, koji sada djeluju u javnom životu, postigao na stranim sveučilištima doktorat i licencijat ili profesorat iz bogoslovlja, filozofije i prava.²⁰

Naša država, nakon ujedinjenja, zatečeno je stanje prihvatila i svima apsolventima ove Bogoslovije pravno istvarno priznala jednaka prava kao i apsolventima drugih katoličkih Bogoslovija, odnosno ovoj Bogosloviji priznaje javno-pravni značaj za uzgoj katoličkog svećeničkog pomlatka. To je prirodna stvar ne samo na temelju čl. 11, st. 3 Ustava, da »usvojene i priznate vjere samostalno uređuju svoje unutrašnje vjerske poslove«, nego naročito na temelju stečenih prava, koja ova Bogoslovija uživa već preko 200 godina.

Starešinstvo provincije, kojoj pripada ova Bogoslovija, god. 1935, kako je rečeno, podiglo je Bogosloviju na stepen fakulteta, usvojivši državni zakon za katolički bogoslovni fakultet na sveučilištu u Zagrebu, i dalo joj naziv »Franjevačka Visoka Bogoslovija u Makarskoj«. Na svom zasijedanju 22. VII. 1938 za njezino ravnanje odobrilo je i propisalo slijedeće Statute.

²⁰ Dobar broj je postigao akademske stepene i iz prirodnih znanosti; ali za njih bogoslovlje ne dolazi u obzir.

STATUTI FRANJEVAČKE VISOKE BOGOSLOVIJE MAKARSKA

I. Svrha i zadatak

Član 1.

Franjevačka Visoka Bogoslovija u Makarskoj jest filozofsko-bogoslovni institut ili fakultet franjevačke Provincije Presv. Otkupitelja u Dalmaciji za filozofsko-bogoslovno obrazovanje franjevačkog pomlatka u smislu kanonskih, franjevačkih i državnih propisa.

Član 2.

Zadatak Franjevačke Visoke Bogoslovije jest:

- a) da đacima dade temeljitu filozofsku i bogoslovnu naobrazbu i spremu za sve grane duhovnoga: svećeničkoga i franjevačkoga života;
- b) da ih uputi u znanstveno istraživanje i usposobi za religiozni i kulturni rad u narodu;
- c) da goji i unapređuje filozofske i bogoslovne nauke.

II. Organizacija Franjev. Visoke Bogoslovije

Član 3.

§ 1. Franjevačku Visoku Bogosloviju sačinjavaju profesori i đaci članovi Franjevačkog Reda Provincije Presv. Otkupitelja.

§ 2. Da li će koje drugo lice biti primljeno među profesore ili među redovite đake, određuje u-

prava Provincije; za izvanredne dake može provi-
djati rektor u sporazumu s profesorskim zborom
uz prethodno odobrenje Mp. O. Provincijala.

III. Uprava Bogoslovije

Član 4.

§ 1. Vrhovna uprava Franjevačke Visoke Bogoslovije pripada starešinstvu Provincije bilo izravno bilo neizravno preko nadstojnika nauka u istoj Provinciji.

§ 2. Redovitu upravu vrši rektor Bogoslovije s profesorskim zborom, prema propisima kanonskoga prava i franjevačkih ustanova, te odredbama ovih Statuta.

Član 5.

§ 1. Rektora Bogoslovije imenuje starešinstvo Provincije.

§ 2. Rektor zastupa Bogosloviju prema vani, potpisuje sve akte što se odnose na upravu Bogoslovije, naročito školske isprave i svjedočbe.

§ 3. Na rektora spada:

- a) voditi cjelokupni rad Bogoslovije u smislu čl. 1. i 2. ovih Statuta;
- b) sazivati i voditi sjednice profesorskog zbora;
- c) za svaki semestar, saslušavši pojedine profesore, razrediti predmete za pojedine profesore, sastaviti razdobnik predmeta i satova i, u slučaju odsutnosti ili zapriječenosti kojega profesora, postarati se da ne trpi nastava;
- d) brinuti se za posebnu izobrazbu kandidata za profesorska mjesta i u tom pogledu stavljati,

prema potrebi, konkretne predloge starešinstvu Provincije;

- c) Izvješćivati provincijalno starešinstvo o semestralnom uspjehu u nauku, ponašanju i marljivosti pojedinih bogoslova.

§ 4. U odsutnosti rektora zamjenjuje ga u službi najstariji profesor u godinama službe.

Član 6.

§ 1. Sjednice profesorskog zbora drže se na početku i na svršetku godine, na svršetku prvog semestra, te barem po jedan put sredinom svakog semestra.

§ 2. Sazivlju se barem jedan dan prije održanja s oznakom dnevnog reda.

§ 3. Svi su profesori dužni prisustvovati i svi imaju jednako pravo glasa.

§ 4. Za valjanost zaključka potrebna je apsolutna većina prisutnih profesora; kod jednakog broja glasova odlučuje pretsjedatelj.

§ 5. Da se zaključci mogu donositi, treba da budu prisutne dvije trećine svih profesora; no u slučaju zakonite odsutnosti pojedinih profesora, sjednice se mogu držati i uz natpolovičnu većinu profesora.

§ 6. Na sjednicama se raspravlja o ponašanju, marljivosti i uspjehu u nauku pojedinih đaka; o sporovima između đaka i profesora, koje rektor smatra uputnim da se iznesu pred profesorski zbor; o nabavljanju knjiga i revija potrebitih za unapređenje nastave i izobrazbe bilo profesora bilo đaka; o suradnji u »Novoj Reviji« i priprav-

ljanju publikacijâ »Bogoslovne Biblioteke«, koje izdaje Bogoslovija; o kandidatima za profesorska mjesta, koje bi rektor imao predložiti starešinstvu Provincije; o primanju na ispite onih koji nijesu članovi naše Provincije; o izvještajima koji se imaju poslati starešinstvu Provincije, i o svemu što doprinosi moralnom i materijalnom dobru Bogoslovije.

§ 7. O radu na sjednicama sastavlja se zapisnik, koji vodi tajnik Bogoslovije, a potpisuju ga rektor i tajnik nakon što ga odobri profesorski zbor.

Član 7.

§ 1. Profesorski zbor bira iz svoje sredine tajnika Bogoslovije, kojega služba traje 3 godine, a može se i ponovno potvrditi.

§ 2. Tajnikova je dužnost da vodi zapisnik sjednica, kroniku Bogoslovije, da s rektorom potpisuje školske svjedočbe i vrši poslove rektoratske kancelarije, koje mu rektor povjeri.

IV. Profesori

Član 8.

§ 1. Profesore Bogoslovije postavlja starešinstvo Provincije.

§ 2. Za stalne profesore postavljaju se ona lica, koja su za to usposobljena na kojem crkvenom sveučilištu ili fakultetu s pravom podjeljivanja akademskih stepena; izvanrednim profesorima u pojedinim strukama mogu biti i ona lica koja su dobila apsolutorij na kojoj drugoj Bogosloviji te

su se istakla svojim naučnim bogoslovnim i filozofskim radom.

§ 3. Profesori su dužni držati predavanja iz one struke za koju su imenovani i koje rektor smatra potrebitim da im odredi, saslušavši dotičnog profesora.

§ 4. Profesori se imaju usavršivati u predmetima koje predavaju i saradivati u stručnim znanstvenim revijama, naročito u našoj »Novoj Reviji« i »Bogoslovnoj Biblioteci«. Imaju biti na ruku stručnim savjetima članovima Provincije u pitanjima koja spadaju na njihovu struku, ukoliko bi ih ovi od njih zatražili.

V, Đaci

Član 9.

§ 1. Redoviti đaci Bogoslovije jesu članovi franjevačke Provincije Presv. Otkupitelja, koji su položili viši tečajni ispit (ispit zrelosti) na franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju ili na kojoj drugoj klasičnoj gimnaziji.

§ 2. Lica, koja su položila ispit zrelosti na realnim gimnazijama ili realkama, primaju se za redovite đake, ako polože dopunski ispit iz grčkog, odnosno iz grčkog i latinskog jezika na kojoj klasičnoj gimnaziji ili na ovoj Bogosloviji za jednu godinu.

Član 10.

§ 1. Kandidati se upisuju kod rektora, kojemu imaju kod upisa u prvi semestar prikazati svjedočanstvo o položenom višem tečajnom ispitu.

§ 2. Ko je upisan u prvi semestar, smatra se da je upisan za sve godine filozofsko-bogoslovnih nauka. U slučaju da neko prekine bogoslovne nauke, dužan je ponovno prikazati se rektoru za upis.

§ 3. Kao dokaz upisa svaki kandidat dobiva Indeks predavanja, u kome kandidat naznačuje za svaki semestar predmete koji se predavaju, odnosno profesor uz predmet stavlja svoj potpis, a na svršetku semestra rektor stavlja svoj potpis i uredovni pečat, čim se priznaje valjanost dotičnog semestra.

Član 11.

§ 1. Izvanredne đake ili hospitante prima profesorski zbor uz prethodno odobrenje starešinstva Provincije.

§ 2. Profesorski zbor prima one kandidate koji bi željeli polagati ispite na našoj Bogosloviji nakon svršenih nauka na drugoj Bogosloviji.

VI. Nastava

Član 12.

Na Franjevačkoj Visokoj Bogosloviji nastava za sve redovite đake traje 5 godina ili 10 semestara.

Član 13.

§ 1. Predavaju se i pohađaju glavni i sporedni predmeti.

§ 2. Glavni su predmeti:

1. Filozofija sa svima svojim granama;

2. Sveto Pismo Staroga Zavjeta: Uvod i Egzegeza;
 3. Sveto Pismo Novoga Zavjeta: Uvod i Egzegeza;
 4. Apologetika (Osnovno bogoslovlje),
 5. Dogmatika,
 6. Moralno bogoslovlje,
 7. Povijest Crkve,
 8. Kanonsko pravo,
 9. Pastirsko bogoslovlje,
- § 3. Sporedni su predmeti:
1. Uvod u bogoslovlje,
 2. Uvod u filozofiju,
 3. Uvod u kanonsko pravo,
 4. Povijest filozofije,
 5. Filozofija i Psihologija religije,
 6. Povijest religijâ,
 7. Filozofija prava,
 8. Povijest dogmâ,
 9. Patrologija i Patristika,
 10. Katehetika i Metodika,
 11. Didaktika,
 12. Pedagogika,
 13. Liturgika,
 14. Istočno bogoslovlje,
 15. Pravo Istočne Crkve,
 16. Jayno crkveno pravo,
 17. Franjevačko redovničko pravo,
 18. Retorika i Homiletika,
 19. Starozavjetna arheologija,
 20. Kršćanska arheologija,
 21. Povijest Franjevačkog Reda i Provincije,
 22. Crkvena umjetnost,

23. Crkvena glazba i crkveno pjevanje,
24. Ascetika i Mistika,
25. Sociologija,
26. Katolička Akcija,
27. Misiologija,
28. Pastoralna medicina,
29. Hebrejski jezik,
30. Grčki biblijski jezik,
31. Staroslavenski jezik,
32. Vođenje župskog ureda.

Član 14.

§ 1. Raspored pojedinih glavnih i sporednih predmeta udesit će rektor na početku školske godine, odnosno semestra, saslušavši pojedine profesore, tako da se u prve dvije godine predaje pretežno filozofija i uvod u Sveto Pismo s odnosnim sporednim predmetima; u drugoj i trećoj godini apologetika, dogmatika, crkvena povijest i egzegeza Staroga Zavjeta i Novoga Zavjeta s odnosnim sporednim predmetima; u četvrtoj i petoj godini moralno bogoslovlje, kanonsko pravo i pastirsko bogoslovlje s odnosnim sporednim predmetima.

§ 2. Svi su redoviti đaci dužni pohađati sve predmete, a izvanredni su dužni polagati ispite iz svih predmeta dotičnoga razreda, ako iz koga predmeta nijesu položili ispit. Profesorski zbor može da svjetovnog kandidata oslobodi od polaganja ispita iz povijesti Franjevačkoga Reda i Provincije kao i franjevačkog redovničkog prava.

Član 15.

§ 1. Nastava ima za cilj u prvom redu naobrazbu đaka. Da se o tom osvjedoče, nastavnici će pri

svakom predavanju neko vrijeme izlagati materiju svoga predmeta, a neko vrijeme ispitivati materiju predašnjega sata.

§ 2. Jedino kod filozofije, povijesti filozofije, apologetike, dogmatike, povijesti Crkve, kanonskog prava, moralnog i pastirskog bogoslovlja predašnji cio sat biti će redovito izlaganje, a slijedeći cio sat ispitivanje.

Član 16.

§ 1. Predavanje će se držati kroz sve dane u sedmici osim nedjelje.

§ 2. Svaki dan će biti četiri sata predavanje, osim u četvrtak dva sata.

§ 3. Svaki sat će obuhvatiti 45 časa.

§ 4. Između prvoga, drugoga i trećega sata ima po 5 časa odmora, a između trećega i četvrtoga sata 20 časa odmora.

Član 17.

§ 1. Svaki je redoviti đak dužan da iz glavnih predmeta učini svake godine po jednu radnju, koju, u sporazumu s dotičnim profesorom, izabire po volji.

§ 2. Radnje se redovito izrađuju tekom drugog semestra dotične godine iz materije proučene prvoga semestra; kod predmeta koji se uče dvije godine, radnja se može izraditi i prvoga semestra druge godine iz materije prošle godine kao i dotičnog prvog semestra.

§ 3. Radnje će opsezati 2—5 stranica.

§ 4. Pojedini profesori mogu tražiti da se radnje čine i iz sporednih predmeta, naročito iz homileti-

ke, gdje se na satovima imaju držati i homiletske vježbe, a svaki đak treba da izradi barem jednu propovijed.

Član 18.

Nastavni jezik kod glavnih predmeta, osim pastirskog bogoslovlja i povijesti Crkve, jest latinski; kod sporednih predmeta kao i kod pastirskog bogoslovlja i egzegeze može biti i hrvatski.

Član 19.

§ 1. Đaci, dok uče katehetiku ili metodiku religijske obuke, moraju, pod vodstvom svog profesora, u sporazumu s katehetom na osnovnim ili građanskim školama, hospitirati bar nekoliko predavanja u osnovnim i građanskim školama u Makarskoj.

§ 2. Profesor Kat. Akcije uzet će osobiti obzir na osnivanje i vođenje društava koliko Kat. Akcije toliko drugih religioznih društava, naročito Trećega Reda i drugih franjevačkih društava, na njihovo ustrojstvo i međusobni odnošaj.

§ 3. Profesor vođenja župskog ureda nekoliko puta odvest će đake u koji župski ured i tu im praktično pokazati, kako se vode matične knjige i obavljaju poslovi župničke kancelarije.

Član 20.

§ 1. Za osnov predavanja služi kod svih struka zgodan priručnik izabran od profesora dotične struke u sporazumu s profesorskim zborom, uz odobrenje starešinstva Provincije.

§ 2. U pomanjkanju zgodnog priručnika profesori će nastojati da izrade vlastita predavanja.

§ 3. Rektor će se starati da se na vrijeme nabave zgodni priručnici.

§ 4. Svaki će profesor na početku semestra napraviti nastavni plan po mjesecima i predati rektoru.

Član 21.

Rektor ima paziti, da profesori uredno drže predavanja i da se svjesno za njih pripravlja. U tu svrhu ima pravo i za vrijeme nastave doći na predavanje i nadzirati red u školi; ali nek se tim pravom rijetko i razborito služi.

Član 22.

§ 1. Svaki je redoviti đak dužan pohađati sva predavanja.

§ 2. Izostanak od jednog predavanja ima se prijaviti dotičnom profesoru; izostanak cijelog dana treba prijaviti rektoru.

§ 3. Neopravdan ostanak od predavanja računa se u ponašanje. Ko bi neopravdano izostajao od predavanja, biće kažnjen opomenom, ukorom i drugom primjerenom kaznom. Ko bi neopravdano izostao od predavanja za 15 dana ili 60 sati, gubi semestar.

VII Početak i svršetak predavanja

Član 23.

§ 1. Školska godina dijeli se na dva semestra: zimski i ljetni.

§ 2. Zimski semestar, a time i školska godina počinje 15. mjeseca rujna.

§ 3. Zimski semestar završuje svršetkom mjeseca siječnja.

§ 4. Ljetni semestar počinje 4. veljače, a završuje svršetkom mjeseca lipnja.

§ 5. Svršetak ljetnog semestra ujedno je svršetak školske godine.

§ 6. Dan završetka određuje profesorski zbor uz prethodan dopust Mp. O. Provincijala.

VIII Praznici

Član 24.

§ 1. Kao školski praznici smatraju se:

1. Sve nedjelje i zapovjedeni nedokinuti blagdani;
2. Svetkovine sv. Oca Franje (4. X.), bl. Ivana Duns Skota (8. XI.), sv. Tome Akvinskoga (7. III.), sv. Ante Pad. (13. VI.);
3. Od 24 prosinca do 1. siječnja uključivo;
4. Ponedjeljak i utorak pred Čistu Srijedu;
5. Od Cvjetnice do Utoraka po Uskrsu uključivo;
6. Duhovski ponedjeljak;
7. Dani kućnih duh. vježba;
8. Imendani Generala, Provincijala, Gvardijana i Rektora;
9. Dan krunisanja Papina;
10. Državni blagdani: 1. prosinca i Kraljev rođendan;
11. Jedan dan u školskoj godini, kad odredi rektor (dies Rectoris);
12. Imendani svakog profesora za njegova predavanja;
13. Veliki školski praznici od završetka ljetnog do početka zimskog semestra (čl. 23).

§ 2. U slučaju potrebe, posebno ako nastane veća poteškoća da se održi koji sat predavanja, može rektor sporazumno s dotičnim profesorom obustaviti predavanja.

§ 3. Pri koncu semestra za 10 dana ne drže se predavanja, nego služe pripravi za ispite. Ti se dani ne smatraju školskim praznicima.

IX. Ispiti

Član 25.

§ 1. Ispiti su semestralni i opći.

§ 2. Semestralni se polažu na svršetku svakoga semestra, a opći na svršetku posljednje godine nauka.

§ 3. Svaki je đak dužan položiti jedne i druge ispite.

Član 26.

§ 1. Semestralni ispiti iz glavnih predmeta jesu pismeni i usmeni, kod sporednih predmeta samo usmeni.

§ 2. Rok za pismeni ispit za svaki predmet jesu dva sata.

§ 3. Pri pismenim ispitima đak ne smije uza se imati nikakve knjige ni predavanja, osim Sv. Pisma za egzegezu. U slučaju da bi što sobom donio, radnja se ocjenjuje sa »nedovoljno«.

Član 27.

I neredoviti đaci, koji nijesu pohađali predavanja na našoj Bogosloviji, a htjeli bi na njoj položiti ispite, moraju, da dobije semestralnu ili go-

dišnju svjedočbu, polagati pismeni i usmeni ispit iz glavnih predmeta, a usmeni ispit iz sporednih predmeta.

Član 28.

§ 1. Teme za pismene radnje različite su, izabrane kockom, ili jedna za sve. Utvrđuje ih profesorski zbor na predlog predmetnog profesora.

§ 2. Za vrijeme izradbe vrši nadzor predmetni profesor i jedan koga odredi rektor.

Član 29.

§ 1. Uspjeh pismenog i usmenog ispita računa se u jednu ocjenu. Stoga, ako je uspjeh nedovoljan kod pismenog ispita, može se popraviti sa usmenim, i obratno.

§ 2. Ako kandidat nije prošao u kojem predmetu na prvom semestru, može da ispitate ponovi nakon mjesec dana; ali, ako se radi o svršetku godine, onda ih može ponoviti na početku slijedeće školske godine.

§ 3. Ne prođe li kandidat u tri sporedna ili dva glavna predmeta, ne može više polagati ispita, nego gubi semestar, odnosno godinu.

Član 30.

§ 1. Niko ne može polagati ispitate višeg semestra, ako nije prije položio ispita nižeg semestra.

§ 2. Naročito se ne mogu polagati opći ispiti, ako se nijesu prije s uspjehom položili svi semestralni ispiti, pa i posljednji, za koji se daje rok pripreve 5 dana na svršetku travnja.

§ 3. Isto tako niko ne može biti pripušten na ispite za jurisdikciju, ako nije prije s uspjehom položio opće ispite.

Član 31.

§ 1. Opći ispiti polažu se iz svih glavnih predmeta, osim filozofije, i to iz čitava gradiva, i suviše iz katehetike i metodike i vođenja župskog ureda.

§ 2. Kao bliža priprava za opće ispite određuju se dva posljednja mjeseca posljednje školske godine. Rektor će odrediti dane kad će se polagati ispiti iz pojedinih predmeta.

§ 3. Do početka priprave profesori će svršiti čitavo gradivo, tako da se đaci mogu ozbiljno i nesmetano pripravljeti za ispite.

Član 32.

§ 1. Semestralni ispiti obavljaju se u prisutnosti Mp. O. Provincijala ili njegova zamjenika, odnosno Nadstojnika nauka.

§ 2. U slučaju njihove odsutnosti, ispitima pretsijeda rektor, koji će, prema potrebi, odrediti, mjesto sebe, druge profesore da pretsijedaju ispitima u drugim razredima.

§ 3. Rektor određuje dan i red pismenih i usmenih ispita i o tome obavješćuje Mp. O. Provincijala i Nadstojnika nauka.

Član 33.

§ 1. Usmeni ispiti koliko semestralni toliko opći javni su i ne samo drugi profesori, nego i ostali članovi redovničke obitelji kao i pozvani gosti mogu im prisustvovati.

§ 2. Iz pojedinih predmeta ispituje svaki profesor iz svog predmeta; ali upite može postavljati još jedino pretsjednik komisije.

Član 34.

§ 1. Budući da se đaci i preko predavanja ispituju, vrijeme ispitivanja pri semestralnim ispitima iz glavnih predmeta za svakog đaka iznosi 8 časa, iz sporednih predmeta 4 časa.

§ 2. Kod općih ispita svakog se đaka ispitiva iz svakog predmeta 10 časa.

Član 35.

§ 1. Opći ispiti kao i semestralni popravni i semestralni onih đaka koji nijesu pohađali našu Bogosloviju polažu se pred posebnom komisijom.

§ 2. Komisija sastoji od rektora, eventualno njegova zamjenika, predmetnog nastavnika i još jednog profesora koga odredi rektor. Kad je rektor ispitatelj, zamjenik pretsijeda komisiji.

Član 36.

§ 1. Uspjeh pojedinih đaka na redovitim semestralnim ispitima ocjenjuje sam predmetni profesor; kod drugih ispita cijela komisija.

§ 2. Ako se članovi komisije slažu u ocjeni, kandidat dobiva tu ocjenu; ne slažu li se, zbroje se ocjene svih članova komisije i razdijele sa toliko koliko ima članova komisije: količnik je ocjena kandidata.

Član 37.

Ocjenu u ponašanju određuje profesorski zbor saglasno s upravom klerikata.

Član 38.

§ 1. Za uspjeh u nauku ocjene su: odlično (1), vrlo dobro (2), dobro (3), dovoljno (4), nedovoljno (5) i loše (6.).

§ 2. Ko dobije dovoljno i više, prolazi semestar i razred; ko dobije nedovoljno bilo u kom predmetu, polaže popravni ispit prema čl. 29 § 3.

§ 3. Ko dobije loše iz glavnog predmeta gubi semestar, odnosno godinu.

Član 39.

Ocjene za ponašanje također su: odlično (1), vrlo dobro (2), dobro (3), primjereno (4), neprikladno (5), loše (6).

X. Publikacije bogoslovskog zbora

Član 40.

§ 1. Proforski zbor naše Bogoslovije izdaje povremene i nepovremene publikacije.

§ 2. Povremene publikacije jesu »Nova Revija vjeri i nauci«, a nepovremene »Knjižnica Nove Revije«, koja raspravlja pitanja općeg kulturnog interesa, »Bogoslovna Biblioteka« za izdavanja bogoslovnih djela i »Bibliotheca Mariana Medii Aevi«.

Član 41.

Urednika i Upravitelja »Nove Revije« »Knjižnice Nove Revije«, »Bogoslovne Biblioteke« i »Biblioth. Mariana Medii Aevi« imenuje starešinstvo Provincije.

Član 42.

§ 1. »Bogoslovna Biblioteka« izdaje stručna djela i priručnike iz bilo koje bogoslovne i filozofske struke, koja je u vezi s bogoslovljem.

§ 2. Izdaje uglavnom radove članova profesorskog zbora; ali može izdavati djela drugih stručnjaka, ako financijalne prilike dopuštaju i starešinstvo Provincije na to u pojedinom slučaju privoli.

Član 43.

»Bibliotheca Mariana Medii Aevi« izdaje na latinskom jeziku znanstvena djela sredovječnih pisaca o Majci Božjoj.

XI. Knjižnice

Član 44.

§ 1. Profesorskom zboru na raspolaganje je velika samostanska knjižnica.

§ 2. Stoga sve knjige i časopisi, koje Provincija nabavlja za njihovo usavršenje u nauku, kao i časopisi koje »Nova Revija« dobiva u zamjenu, pripadaju istoj knjižnici.

§ 3. Bibliotekar, koga postavlja starešinstvo Provincije, kao i za knjižnice drugih samostana, u tu svrhu stavit će na dotičnu knjigu i smotru pečat samostanske knjižnice.

Član 45.

§ 1. Bogoslovi imaju svoju posebnu knjižnicu, za koju oni sami biraju knjižničara.

§ 2. Knjige i smotre za njihovu knjižnicu nabavlja starešinstvo Provincije.

§ 3. Knjige se posuđuju i vraćaju prema posebnim pravilima, koja postoje među klericima.

XII. Disciplina

Član 46.

Ovi su statuti izrađeni na temelju odredaba Sv. Stolice, državnih propisa za bogoslovni fakultet na sveučilištu u Zagrebu, ustanova Franjevačkog Reda, zaključaka provincijalnog starešinstva i profesorskog zbora; stoga im se imaju pokoravati svi bilo profesori bilo đaci.

Član 47.

§ 1. Za tačno vršenje Statuta brine se rektor, a pojedini profesori ukoliko se njih tiče.

§ 2. Ako bi se koji ogriješio o koji propis, dotični profesor pozvat će ga na red. Ne bude li koristilo, stvar će dojaviti rektoru.

Član 48.

§ 1. Ako bi se koji bogoslov ogriješio o red u školi, ili bi bio nemaran u nauku, rektor će ga pozvati preda se i kazniti prvi put opomenom, drugi put ukorom, a jedno i drugo ubilježit će u disciplinsku knjigu Bogoslovije; treći put primjenjuje mu se član 49.

Član 49.

§ 1. Ko se ogriješi o poštovanje prema profesoru, prema težini uvrede, odalečuje se od predavanja

za jedan do tri sata; nakon toga treba da u profesora pita javno oprost, a kad ponovno dođe na predavanja, bit će ispitan iz cijele materije kojoj nije prisustvovao.

§ 2. Ponovi li se to drugi put, bit će teže kažnjen.

§ 3. Dogodi li se i treći put, dotičnik gubi semestar, a profesorski će zbor odrediti, dali će dotičnoga predložiti starešinstvu Provincije za daljni postupak.

§ 4. Ko bi uvrijedio rektora, primjenjuje mu se za prvi put § 2, a za drugi put § 3 ovog člana.

Član 50.

§ 1. Ko bi neopravdano izostao od kojeg sata, za dotični sat, makar bilo i samo tumačenje, kažnjava se ukorom, a slijedećeg sata ispitat će ga se sva materija predašnjeg sata.

§ 2. Ko bi neopravdano izostao za 15 dana ili 60 sati gubi semestar (čl. 22 § 3), ne ocjenjuje se iz naukovnih predmeta niti se pripušta na ispite.

Član 51.

§ 1. Ko dobije ocjenu neprimjereno iz ponašanja, također gubi semestar, ne ocjenjuje se iz naukovnih predmeta niti se pripušta na ispite.

§ 2. Ko bi iz ponašanja dobio ocjenu loše, osim što gubi semestar i ostalo kao u § 1, predlaže se starešinstvu Provincije na odalečenje iz škole, o bustavu ređenja ili isključenje iz Reda.

K 166
1967

662988

